

MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARGA READING O'QITISH MUAMMOLARI

Mengliyev Farrux

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti xorijiy til va adabiyot yo'nalishi 1-
bosqich magistranti Ilmiy maslahatchi: **M. Madiyeva**

[Tel:+998972420241](tel:+998972420241)

Anotatsiya: Ushbu maqolada maktab yoshidagi bolalarda reading o'qitishda duch keladigan muammolar va ularni hal qilishda yordam beradigan yechimlar haqida so'z yuritilgan. Shuningdek boshlang'ich sinflarda reading o'qitishda muhim tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: reading, xorijiy tillar, boshlang'ich sinflar, til ko'nikmalari

READING TEACHING PROBLEMS FOR SCHOOL-AGE CHILDREN

Anotation: this article discusses the problems reading faces in teaching in school-aged children and the solutions that help them solve. Also important recommendations were made in reading teaching in primary grades.

Keywords: reading, foreign languages, primary classes, language skills

ПРОБЛЕМЫ ОБУЧЕНИЯ ЧТЕНИЮ ДЕТЕЙ ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация: В этой статье рассматриваются проблемы, с которыми сталкиваются дети школьного возраста при обучении чтению, и решения, которые могут помочь в их решении. Также даны важные рекомендации по обучению чтению в начальных классах.

Ключевые слова: чтение, иностранные языки, начальные классы, языковые навыки

Mustaqillikka erishganimizdan so'ng ta'lim tarbiyaga hukumatimiz tomonidan keng e'tibor qaratilmoqda. Xususan maktabgacha ta'lim, maktab ta'limi, maktab ta'limidagi o'quv dasturlar, tizimda faoliyat olib borayotgan pedogog xodimlar malakasi, ta'lim maskanlarining moddiy texnik taminoti yildan yilga yaxshilanib bormoqda.

Keyingi yillarda hamma sohada bo'lgani kabi ta'limda ham keng islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan maktab ta'limida xorijiy davlatlar- Finlandiya, Singapur kabi ta'lim sifati yuqori bo'lgan davlatlarning ta'lim dasturlari o'rganilib amalga

tadbiq qilinmoqda. Boshlang'ich sinflardan boshlab o'quvchilarni kreativ fikrlashga undaydigan, chet tillarini o'rganishga qiziqtiradigan ta'lim dasturlari, qo'llanmalari joriy qilinmoqda.

Mustaqillikning dastlabki yillarida chet tillariga bo'lgan e'tibor biroz kamroq bo'lgan bo'lsa, bugungi kunda xorijiy tillarni o'rganish zamon talabidir. Shu munosabat bilan 2012-yil 10-dekabrda "Chet tillarini o'qitishni yanada takomillashtirish to'g'risida" gi 1075 PF qabul qilindi. Ushbu farmonda aytilishicha shu yildan boshlab umumta'lim maktablarida 1-sinfdan boshlab ingliz tilini o'qitish joriy qilindi[1]. Ingliz tilini boshlang'ich sinflardan boshlab o'qitish kelajakda o'sib kelayotgan yosh avlod uchun xorijiy tilni mukammal o'rganishga imkoniyat deganidir.

Ingliz tilini boshlang'ich sinflarda boshlab o'qitish- o'quvchilarda til ko'nikmalarini rivojlantiradi, chet tilini o'rganishga qiziqish uyg'otadi.

O'z ona tilidan boshqa xorijiy tilni o'rganishda bolalarda biroz qiyinchilikka duch kelishi tabiiy holdir. Xorijiy tilni yangi so'zlarni yod olish orqali, shu tilning grammatik qoidalarini o'zlashtirish orqali, eshitish (listening), o'qish (reading), yozish (writing) va gapirish (speaking) ko'nikmalarini oshirish bilan o'rganadilar. O'qish nutq faoliyatining eng muhim turlaridan biri va "Aloqaning eng keng tarqalgan yo'li" (E.N.Salovova) eslatmalariga ko'ra " O'qish bilimga tasir qiluvchi eng kuchli omillardan biridir" [2: B-258].

Boshlang'ich maktabda ingliz tilida o'qishni o'rganish qiyin vazifadir, chunki o'qishni o'zlashtirish jarayoni quyi maktab o'quvchilari uchun, hatto o'z ona tillarida ham qiyin. "Hozirgi vaqtda readingni boshlang'ich sinflarda o'qitish metodologiyasini ishlab chiqish masalasi to'liq rivojlanmagan va shuning uchun chet el tilini o'qitish nazariyasi va amaliyoti dolzarb muammolardan biridir. O'qish ta'lim jarayoni sifatida kognitiv va nutq qobiliyatlarini rivojlantiradi, ingliz tilida muloqot qilishga tayyorlik va keyingi o'qish uchun motivatsiyani shakllantiradi"[3].

Boshlang'ich maktabda o'qish turli xil o'rganish imkoniyatlariga eshik ochadi, bilimlarni oshiradi va muhim hayotiy ko'nikmalarni tarbiyalaydi. O'qishning afzalliklari orasida miya stimulyatsiyasi, xotirani yaxshilash, tushunishni yaxshilash, so'z boyligini boyitish, yozish qobiliyatini kuchaytirish, diqqatni kuchaytirish, analitik fikrlash va stressni kamaytirish kiradi.

Maktab yoshidagi bolalarda reading ko'nikmasini oshirish uchun bir nechta tavsiyalarni keltirish mumkin:

- Farzandingiz uchun eng yaxshi kitoblarni sotib olishingiz mumkin bo'lsa-da, ular to'liq kitobni tugatishni vazifa sifatida ko'rishlari mumkin. Ba'zi bolalar uchun bu

o'qishdan nafratlanishni ham rivojlantirishi mumkin. Bunga yo'l qo'ymaslik uchun siz ularni qismlarga bo'lib o'qishni so'rashdan boshlashingiz mumkin. Kitobni o'qishni boblarga, sahifalarga yoki paragraflarga bo'lish bolangizda o'qishga qiziqishni rivojlantirishning yaxshi usuli hisoblanadi. Siz ularni tushunish, so'z boyligi yoki oddiygina o'qish qobiliyatining barqaror yaxshilanishini ko'rasiz[4].

- O'qish ta'limining dastlabki yillari so'zlar va iboralar qanday birlashishi bilan bog'liq. Boshlang'ich o'quvchilar uchun o'qish qobiliyatlari sahifadagi so'zlarni va bu so'zlarning ma'nolarini farqlay olishdan ko'ra ko'proq muhim. Erta bajarilganda bola boshlang'ich ta'limning boshqa sohalarida muvaffaqiyat qozonish uchun ushbu ko'nikmalarga asoslanishi mumkin.

- Bolalar erta yoshda o'qishni o'rganganlarida, ular keyinchalik ta'lim olishda yanada murakkab so'zlar va tushunchalarni o'qish va tushunishga yordam beradigan poydevor yaratadilar. Darsliklardan tortib ko'rsatmalarga qadar o'qish va tushunish bolaning maktabda va undan tashqarida o'sishi uchun juda muhimdir. O'qish qobiliyatini oshiradigan qo'llanmalar ro'yxatini ko'rib chiqish bolaga boshlang'ich maktabda yaxshi o'qishga yordam beradi.

- Matnni tushunadigan o'quvchilar o'qiganlarini bashorat qilishlari, savol berishlari va umumlashtirishlari mumkin. Bolalarga o'qishni tushunishda yordam berish uchun ulardan o'qiganlari va bundan keyin nima bo'ladi deb o'ylashlari haqida aytib berishlarini so'rang. Bola kitobni o'qishdan oldin, undan sarlavha asosida hikoyada nima bo'lishini bashorat qilishni so'rang. Kitobni o'qib bo'lgach, boladan hikoyaning syujeti nima bo'lganini, bosh qahramonlar kimligini va boshqa tafsilotlarni aytib berishini so'rang[5].

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak maktab yoshidagi o'quvchilarda reading ko'nikmasini oshirishdagi muammolarni o'quv jarayonida o'quvchilar ishtirokida hal qilib borish lozim chunki o'quvchida yuzaga kelgan muammoni o'qituvchi tushuntirib yechim topib bersa keyingi mashg'ulotlarda samara beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. I.A.Karimov "Chet tillarini o'qitishni yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida" 1075-PF Toshkent 2012.
2. E.N.Salovova "Aloqaning eng keng tarqalgan yo'li" Moskva 2019. B-258
3. S.R. Sibiryakova "Formation of reading skills in english of primary schoolchildren" Berlin 2006. B-158.
4. <https://globalindianschool.org/sg/blog-detail/7-easy-ways-to-improve-the-reading-skills-of-primary-school-students>.
5. <https://www.theclassroom.com/list-important-reading-skills-primary-students-11439.html>.